

De voor- en nadelen van maaimeststoffen

Men spreekt van maaimeststoffen als men een snede van een groen gewas aanbrengt op een ander perceel om daar dienst te doen als hoofd- of voorraadbemesting. Deze teeltmethode stond enkele jaren in de belangstelling maar is tegenwoordig wat minder hip geworden. Nochtans kan het in sommige omstandigheden een interessante manier zijn om de structuur en het organischestofgehalte van een perceel op te krikken tegelijk met de bemesting en toch te vermijden dat er extra fosfaat op het bedrijf komt. Het is dus een interessante manier om duurzaam land te bemesten.

Bart Vleeschouwers

Eigenlijk is het gebruik van maaimeststoffen al zou oud als de landbouw. Vroeger, toen er nog geen kunstmeststoffen waren, was men verplicht om op alle mogelijke manieren voedingsstoffen te verzamelen om ze op het veld te brengen. Zo was dierlijke mest een erg duur en gegeerd product. Koeien, schapen en zelfs varkens werden langs wegkanten en in bossen gehoed en de mest werd vervolgens zo veel mogelijk verzameld in de stal. Om de stallen in te strooien gebruikte men niet alleen stro maar heel vaak ging men plaggen steken in de gebieden die verder van de dorpen af lagen. Deze plaggen – gras, kruiden en zelfs kleine struiken met de wortels er nog aan – strooide men in de stal waarop de dieren er hun mest lieten op vallen. De organische stof die uit deze potstallen kwam, bestond dan uit een mengeling van plaggen en mest. Het belangrijkste effect was dat mineralen zoals fosfor en kali op deze manier werden geconcentreerd op de percelen waar de belangrijkste voedingsgewas-

sen groeiden. Tegelijk verarmden de gebieden waar de plaggen werden gestoken, die daardoor veranderden in arme heidegebieden. Ga maar eens na, in de meeste dorpen in Vlaanderen zijn er plaatsbenamingen met 'heide' erin en die liggen meestal aan de buitenkant van het grondgebied van het vroegere dorp.

Moderne maaimeststoffen

Als we tegenwoordig van maaimeststoffen spreken, hebben we het niet meer over het steken van plaggen (alhoewel stalmest uit een potstal nog altijd een gegeerd product is) maar over het speciaal telen van gewassen om als bemesting te gebruiken op andere percelen.

Deze manier van werken is zeker niet gebruikelijk in de gangbare akkerbouw of tuinbouw in de openlucht, maar in de biologische teelt wordt deze techniek door sommigen toegepast op minstens een deel van hun areaal. Omdat het de bedoeling is om met deze techniek de hoofdbemesting voor een teelt te voorzien, zal men bij voorkeur bepaalde gewassen gebruiken: gras-klover of luzerne zijn daarbij de meest gehanteerde gewassen of mengsels. Daarbij heeft gras-klover het voordeel dat het snel groeit en oogst-

baar is, ook meerdere keren per jaar. Bij luzerne is het dan weer interessant dat het zeer diep kan wortelen waardoor het mineralen die veel dieper zitten toch naar boven kan halen. Het gewas fungeert als het ware als een mineralenpomp.

In beide gevallen zullen de vlinderbloemige componenten van het mengsel, luzerne, klover of andere vlinderbloemigen met behulp van wortelknobbelsbacteriën (rhizobium) stikstof uit de lucht halen. Stikstof heb je dan al min of meer gratis. Men kan al snel tussen 200 en 350 kg stikstof per ha gemaaid gewas oogsten! Maar hier zit meteen ook een probleem voor wie ermee aan de slag wil gaan. Je kunt nooit perfect weten hoeveel stikstof er in je gewas zit zodat je dit wat moet inschatten. Dat vraagt wel wat moeite en rekenwerk. Voor wie daar tegenop ziet, zijn maaimeststoffen zeker geen optie.

Onderwerken of niet?

Uit onderzoek in 2015 en 2016 blijkt dat er eigenlijk weinig verschil is qua resultaat tussen de verschillende manieren van toedienen. Er is misschien een lichte voorkeur voor oppervlakkig inwerken, maar dan moet het wel vochtig genoeg zijn zodat het groene materiaal niet kan uitdrogen. ▶

Je kunt nooit perfect weten hoeveel stikstof er in je gewas zit.

Voordelen

- 1 verbeterde organische-stoftoestand van de bodem
- 2 een beter bodemleven
- 3 duurzame techniek
- 4 stikstof wordt aangevoerd zonder fosfaataanrijking
- 5 stikstof komt uit de lucht
- 6 mineralen uit diepere grondlagen worden gerecupereerd bij gebruik van luzerne
- 7 zeer interessante techniek voor biologische landbouw
- 8 makkelijk bewaarbaar door inkuilen

Nadelen

- 1 hogere kostprijs
- 2 meer werk
- 3 meer rekenwerk
- 4 onregelmatige vrijzetting van stikstof in droge periodes
- 5 benodigde oppervlakte is groot
- 6 inkuilen kost geld en vraagt heel wat plaats

Te droge materie verteert moeilijk of niet, en dan brengt het niets bij natuurlijk.

Dat is meteen ook een van de mogelijke problemen van maaimeeststoffen: als het voorjaar droog is, kan de omzetting naar opneembare voedingselementen vertraging oplopen. En zien we de laatste jaren geen trend naar koele, droge voorjaarsperiodes?

In dergelijk geval moet je ook opletten dat er geen te hoge gehalten aan reststikstof ontstaan omdat de stikstof dan soms pas in het najaar, als er terug wat meer regen valt, zal mineraliseren.

Het is trouwens ook belangrijk dat het materiaal dat men wil toedienen voldoende fijn gehakseld is. Uit testen blijkt dat hakselen op 2,5 cm goede resultaten geeft. Bijkomend voordeel van fijn hakselen is dat achteraf bij het planten of zaaien geen stroeffecten optreden in de machines met lange gras- en andere vezels. Een voldoende fijn materiaal zal ook gemakkelijker verteren.

Als je alles naast elkaar legt, is het waarschijnlijk het best om licht onder te werken, onmiddellijk na het toedienen.

Opbrengsten

Er zijn de laatste jaren ook heel wat onderzoeken gedaan waarbij men naging of de resultaten in het veld vergelijkbaar waren met een klassieke bemesting met stalmest of mengmest. Daaruit blijkt dat de resultaten perfect vergelijkbaar zijn. Het grote verschil is wel dat met maaimeeststoffen het gehalte aan organische stof verhoogt en dat de structuur van de bodem opmerkelijk verbetert.

Een belangrijk nadeel is dan weer wel de kost van dit alles. Men heeft om te beginnen extra grond nodig om de maaimeeststoffen te telen (tenzij men dit zou doen op het perceel zelf, dan is het eigenlijk een speciale groenbedekker) en er is het extra werk. Het gewas moet gehakseld, getransporteerd, opgeslagen en nadien uitgereden wor-

den en dat kost al snel heel wat tijd en geld. Berekeningen geven aan dat je voor de stikstof toch al snel een pak meer zal betalen dan wanneer je stikstof onder andere vormen toedient (mengmest, kunstmest). Aan de andere kant mag je ook het effect op de bodemtoestand niet vergeten en dat is eigenlijk onbetaalbaar.

Nog een voordeel: door maaimeeststoffen te gebruiken, kan je stikstof toedienen zonder import van fosfaat op het bedrijf. In strenge MAP-tijden kan dit een pluspunt zijn! Let wel: voor sommige teelten volstaat het fosfaat- en kaligehalte in de maaimeeststoffen niet en moet er nog wat extra bijgegeven worden. Maar omdat er op de meeste bedrijven al een probleem is met te veel fosfaat doet men toch een opmerkelijke winst want de stikstof die men aanbrengt, brengt geen fosfaat mee en dat kan niet met om het even welke organische meststof.

Bewaring

Omdat de periode dat de maaimeeststoffen kunnen worden geoogt meestal niet overeenkomen met het ogenblik dat men ze best kan toedienen, is het nodig om een systeem te hebben om het product te bewaren. Ideaal is inkuilen (zoals voor dierenvoeding) en het ingekuilde product later uitkuilen en toepassen op het geschikte moment.

Bij het inkuilen gaat het gras-klavermengsel en/of de luzerne (of een andere plantenmengeling) fermenteren, eigenlijk een soort voorvertering doormaken. Daardoor bewaart het niet alleen, maar kan het later vlot worden toegediend en zal het snel verteren in de bodem. Opgelet, het materiaal mag niet te droog zijn als het in de kuil of de silo gaat want dan zal het later ook moeilijker mineraliseren in de bodem. Bijkomend nadeel is wel dat dit een extra stap is die de kosten opdrijft. Bovendien moet men op het bedrijf een plek hebben om de kuil te leggen. ■